

Posudek bakalářské práce

Autor práce: Lukáš Červený

Název práce: Vyprávění Jurije Norštejna

Posudek vedoucí/ho práce

Posudek oponenta

Autor posudku (jméno, příjmení, pracoviště): Vilém Hakl KSD

Hodnocení obsahu a výsledné podoby diplomové práce (A/výborně – B/velmi dobře – C/dobře – D/dobře s výhradami – E/dostatečně – F/nedostatečně – nedoporučeno k obhajobě)

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce..... B
Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu..... C
Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu..... B
Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce..... C
Jazyková a stylistická úroveň práce..... A
Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejeté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě)..... B
Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava..... A
Původnost práce, přínos k rozvoji oboru..... B
Celkové hodnocení bakalářské práce..... B

Slovní hodnocení bakalářské práce včetně otázek, k nimž se student musí při obhajobě vyjádřit:

Přiměřenost, přehlednost, opatrnost. Tato slova se mi při četbě teoretické bakalářské práce Lukáše Červeného vtírala téměř neustále. Přiměřenost, v níž se jen s obtížemi dají nalézt podstatné nedostatky, ovšem ani zásadní klady.

Práce má tři části, v každé z nich si autor položí jednu otázku a pokusí se ji zodpovědět. První otázkou je, jak vypráví ruský animátor Jurij Norštejn, druhou, o čem vypráví, a třetí, jak o tom můžeme vyprávět my. V odpovědích na tyto otázky se v první části dovíme, jak svoji tvorbu vnímá Jurij Norštejn, ve druhé, co při sledování Norštejnových filmů vnímá divák, a ve třetí, jak Norštejnovu tvorbu vnímají badatelé.

Při neoformalistickém charakteru práce nijak nepřekvapí, že většinu textu tvoří část prostřední, zatímco část první a třetí, které se obracejí k autorskému subjektu (první k Norštejnovi a třetí k badateli Lukáši Červenému), jsou značně vyhublé, část třetí má dokonce pouhých necelých pět stran.

První část je tvořena snahou vyčíst hlavní rysy Norštejnovy poetiky z jeho knihy *Sníh na trávě*, obsahující reflexe jeho tvorby, z nichž tu je hojně citováno.

Druhá část je tvořena podrobnými popisy jednotlivých položek Norštejnovy filmografie, která tu je okomentována nejen z naratologických, ale i z kunsthistorických a muzikologických pozic. Popisy (ne vždy s potřebným nárokem na přesnost) se odvíjejí přehledně a nevzrušeně, výraznější zakolísání přichází až při zdolávání Norštejnova nejdelšího, nejosobnějšího a zdaleka nejkomplexnějšího filmu, *Pohádky pohádek*, jejíž rozbor u Červeného zůstává ve stádiu pokusu. Více než v analýzách ostatních filmů se omezuje pouze na popis viděného a slyšeného, naratologické závěry jsou sotva nakousnuty a občasná náznaky interpretace se po několika nejistých krocích ztrácejí v bludišti proměnlivých významů a autorských šifer, které Červený nejednou ani nepostřehne (v závěrečném záběru si například všímá lampy, která však nestojí na kopci, jak píše, ale na mostu, který stával nedaleko Norštejnova rodného domu a sám o sobě je složitým významovým uzlem).

To ovšem Červenému nevytýkám, při pokusu o analýzu *Pohádky pohádek* lze pouze selhat, neboť právě tak je toto Norštejnovo opus magnum vytvořeno a Červený je tedy nijak překvapivě sveden na scesti hned interpretací úvodního záběru jablka, jak se kdysi nijak překvapivě stalo i mně. Během práce na své disertaci věnované extrémně komplexním narativním filmům jsem se totiž o podobnou analýzu pokusil a řadu nejasností jsem se snažil vyřešit dokonce osobním setkáním s Mistrem, se kterým jsme si sice rychle porozuměli, ani to mi však nepomohlo analýzu dokončit a z disertace jsem celou kapitolu raději vyřadil. S pokorou by tak musel učinit asi každý, kdo se nechá prostoupit poznáním, že úvodní jablko je zpodobněním Norštejnovy zcela klíčové dětské představy, že v záhybu kolem stopky je ukryt celý vesmír (Červený při analýze tohoto záběru pomíjí, že jablko je k recipientovi situováno právě tímto zakřivením, a interpretuje je pouze neosobně jako dětskou vzpomínku na první jablko, které jsme kdy ochutnali, či jako jablko poznání).

Největší očekávání nicméně vzbuzovala část třetí, kterou Červený v úvodu avizuje s příslibem syntézy dvou částí předchozích. Od ní jsem tedy očekával i rozuzlení stran badatelových motivací a odhalení jeho osobního zaujetí a přístupu k norštejnovské naraci, neboli že se Červený s Norštejnem v nějakém ohledu ztotožňuje, přinejmenším pak v potřebě hovořit o své tvorbě a jejím smyslu.

Místo toho se Červený pouští do další úvodní rešerše mající zmapovat stav norštejnovského bádání, čímž vlastní naratologická práce jako by (znovu) začíná, avšak po necelých pěti stranách záhy končí. Kategorie badatelských přístupů k Norštejnově naraci totiž Červený pouze naznačí a ke kýženému vlastnímu nazírání se skrze vymezené kategorie nakonec ani nedostane, třebaže z pečlivě a přiměřeně sebraného materiálu předchozích kapitol by se tento krok dal tušit a čtenář by byl nepochybně odměněn. Místo sebemenšího poodhalení autorova vztahování se k předmětu svého bádání je třetí část pointována rychlým návratem do (výše v textu odmítaného) bezpečí Norštejnových úvah, totiž k jeho poznání, že „zkratka ke smyslu věcí vede skrz pozornost věnovanou obyčejným věcem“.

Jasno v badatelově postoji ke zkoumanému nám ovšem neudělá ani znalost jeho bakalářského scénáře, jenž nejenže neobsahuje onen Červeným široce pojednaný narativní princip metafyzického průniku skrze všední detail, ale svou estetikou hnusu a antihumanismem je v podstatě negací všeho, co si lze pod Norštejnovým jménem představit.

Možná kdyby se Červený badatel dokázal zbavit zbytečné opatrnosti, kterou opírá například o svoje přesvědčení, že v současné teorii je vnímání tvorby skrze

autorský komentář zastaralé, a dopustil se sem tam nějaké té nepřiměřenosti jako Červený scenárista, či dokonce zariskoval, byla by práce živější a možná by dostala příležitost být i v něčem objevnou, zvláště když svým autorským založením, jak se vyjevuje v bakalářském scénáři, je norštejnovu světu značně vzdálen a jeho pohled by proto mohl být cenný.

Vlastní přínos, třebaže Červený je k němu zjevně kompetentní, nicméně nepatří mezi požadavky kladené na obsah bakalářské práce, tudíž jeho absenci nehodnotím. Nedostatečně ozdrojované kunsthistorické a muzikologické postřehy však již do hodnocení zahrnout musím, třebaže jde o práci naratologickou a v této rovině je ozdrojována opět přiměřeně. Hodnotu rozborů ovšem snižuje především sama povaha popisů, jednak nepřesnostmi, jednak převahou nad snahou postihnout smysl popisovaného. V rozpuku uhynulou třetí část naopak nehodnotím nijak kriticky, vnímám ji spíše jako netrpělivý rozběh směrem k magisterské práci; první a druhá část je k naplnění bakalářského zadání dostatečná.

S tím tedy práci k obhajobě doporučuji a navrhuji hodnocení známkou B.

Datum: 13. 9. 2021

Podpis:

Handwritten signature in black ink, appearing to read 'Václav Kříž'.